

การพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรเทศบาล
ตำบลศรีประจันต์ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

The Development of Performance Competencies according to Iddhipada
Dhamma of Personnel in Si Prachan Sub-District Municipality,
Si Prachan District, Suphanburi Province

¹วิกานดา ศรีศักดิ์ และ ²อัจฉรา หล่อตระกูล
¹Wiganda Srisakda and ²Achara Lortrakul

¹มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

²มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Thailand.

E-mail: ¹wipada085@gmail.com, ²nmpungnaka@hotmail.com

Received August 31, 2024; Revised September 1, 2024; Accepted October 9, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลศรีประจันต์ 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลศรีประจันต์ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรเทศบาลตำบลศรีประจันต์ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างใช้หลักการสุ่มแบบแบ่งชั้น จำนวน 374 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับสมรรถนะการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรเทศบาลตำบลศรีประจันต์ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลศรีประจันต์ พบว่า ประชาชนที่มี เพศ, ระดับการศึกษา, อาชีพ, รายได้ มีความคิดเห็นต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลศรีประจันต์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย แต่ด้านอายุประชาชนมีความคิดเห็นต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลศรีประจันต์ ไม่แตกต่างกัน 3) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรเทศบาลตำบลศรีประจันต์ คือ ด้านฉันทะ (การวางแผน) มีความยินดีในการรวบรวมข้อมูลและปัญหาสำคัญของท้องถิ่นมาจัดทำฐานข้อมูล ด้านวิริยะ (การปฏิบัติตามแผน) มีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาและแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น ด้านจิตตะ (การตรวจสอบ) มีการประเมิน ผลโครงการ โดยประชาชนได้รับประโยชน์จากการดำเนินโครงการ ด้านวิมังสา (การปรับปรุงแก้ไข) เมื่อเสร็จสิ้นโครงการแล้วเทศบาลตำบล มีการประเมินผล

คำสำคัญ: สมรรถนะการปฏิบัติงาน; หลักอิทธิบาทธรรม; บุคลากรเทศบาลตำบลศรีประจันต์

Abstract

This research article has the objectives 1) to study the level of performance competency of personnel of Sri Prachan Sub-district Municipality, 2) to compare public opinion on performance competency of personnel of Sri Prachan Sub-district Municipality, 3) to study the guideline for performance competency development according to Iddhipada Dhamma of Sri Prachan Sub-district Municipality personnel. It is mixed-method research between quantitative research, the sample group used the stratified random sampling principle, 374 people, and qualitative research. The research results found that 1) The overall level of performance according to the principle of Iddhipada Dhamma of the personnel of Sri Prachan Sub-district Municipality, Sri Prachan District, Suphan Buri Province, had a high average value. 2) The results of comparing the opinions of the public on the performance of the personnel of Sri Prachan Sub-district Municipality found that the public with different genders, education levels, occupations, and incomes had significantly different opinions on the performance of the personnel of Sri Prachan Sub-district Municipality at a statistical significance of 0.05, so the research hypothesis was accepted. However, the opinions of the public with respect to age were not different. 3) The guidelines for developing performance according to Iddhipada Dhamma of the personnel of Sri Prachan Sub-district Municipality were as follows: in terms of Chanda (planning), they were happy to collect data and important local problems to create a database; in terms of Viriya (following the plan), they set development strategies and guidelines for local development; in terms of Chitta (auditing), they evaluated the project results, and the public benefited from the project implementation; in terms of Vimangsa (revising and amending), when the project was completed, the subdistrict municipality evaluated the results.

Keywords: Performance; Iddhipada Dhamma; Si Prachan Sub-District Municipality Personnel

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 หมวด 14 มาตรา 281 กำหนดไว้ว่า ภายใต้บังคับ มาตรา 1 รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นและส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในพื้นที่ ท้องถิ่นใดมีลักษณะที่จะต้องปกครองตนเองได้ย่อมมีสิทธิจัดตั้งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ รัฐธรรมนูญปัจจุบันยังคงหลักการเดิมในรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 แต่ขยายความให้ชัดเจนขึ้น เพื่อให้เห็นแนวทางการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าเป็นหน่วยงานจัดทำบริการสาธารณะและการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ โดยรัฐมีหน้าที่ส่งเสริมการดำเนินการให้มีความเป็นอิสระ เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น รัฐพึงดำเนินการให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของหน่วยงานของรัฐ ให้เป็นไปตามระบบคุณธรรม โดยกฎหมายดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีมาตรการป้องกันมิให้ผู้ใดใช้อำนาจ หรือกระทำการโดยมิชอบที่เป็นการก้าวก่ายหรือแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ หรือกระบวนกรแต่งตั้งหรือการพิจารณาความดีความชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560)

เทศบาลตำบลศรีประจันต์ เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สังกัดกรมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย มีการบริหารงานซึ่งประกอบด้วยกรอบการออกแบบองค์การ การวางแผนและการควบคุม กระบวนการทางด้านพฤติกรรมและการตัดสินใจ เป็นเรื่องที่ผู้บริหารจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับองค์การ การบริหารงานของเทศบาลตำบลศรีประจันต์ เป็นองค์กรที่มีศักยภาพในการจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนทั่วไป สามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้ มีความใกล้ชิดประชาชน และเกี่ยวเนื่องกับทุกข์สุขของประชาชนที่สุด ภารกิจของเทศบาลตำบลศรีประจันต์มีขอบเขต ที่กว้างขวางเกี่ยวกับความกินดีอยู่ดีของประชาชน ในแทบทุกด้าน และมีผลกระทบโดยตรงต่อประชาชน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเศรษฐกิจ การศึกษา ความปลอดภัย โครงสร้างพื้นฐาน เป็นต้น โดยหน้าที่หลักประการหนึ่งของเทศบาลตำบลศรีประจันต์ คือการบริการประชาชน ประกอบกับการปกครองท้องถิ่นโดยระบบเทศบาลตำบลศรีประจันต์ เป็นระบบการปกครองตนเองในแต่ละพื้นที่ ซึ่งการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถแยกกิจกรรมบริการ (Service Activates) ได้เป็น 2 ส่วน ได้แก่ การบริการเกี่ยวกับสาธารณูปโภค และการบริการเกี่ยวกับและสาธารณูปการ หมายถึง บริการที่ให้แก่ประชาชนทั่วไปจนเป็นการให้บริการที่กระจายกันไปทั้งพื้นที่

พระพุทธศาสนาได้แสดงหลักแห่งการบริหารจัดการ ที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการทำงาน อันสามารถที่จะให้งานนั้นบังเกิดผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ที่เรียกว่า อธิปไตยธรรม (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) ซึ่งประกอบด้วย ฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น วิริยะ ความเพียรพยายามทำในสิ่งนั้น จิตตะ เอาใจฝักใฝ่ในสิ่งนั้นไม่วางธุระ วิมังสา หมั่นพิจารณาสอบสวนหาเหตุผลในสิ่งนั้นให้กระจ่างชัด อธิปไตยธรรม ทั้ง 4 ประการนี้ เป็นเครื่องมือให้เกิดการบรรลุถึงผลของการจัดการงานธุระ (พระพรหมคุณาภรณ์ ป. อ. ปยุตโต, 2557) ในการปฏิบัติงานเชิงพุทธ โดยที่ในการทำงานกิจการทุกอย่างนั้น หากประยุกต์หรือนำหลักธรรมคือ อธิปไตยธรรม มาประสานให้เป็นเนื้องานเดียวกันย่อมทำให้งานหรือหน้าที่ที่ผู้หนึ่งผู้ใดกระทำอยู่นั้นมีคุณค่าขึ้นมา และประสบความสำเร็จได้ตามที่ได้วางโครงการวางแผนไว้

สรุปประเด็นปัญหาการวิจัยบุคลากรเทศบาลตำบลศรีประจันต์ อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นผู้ที่ทำงานให้บริการแก่ประชาชน ทั้งยังเกี่ยวเนื่องกับทุกข์สุขของประชาชน สามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้ มีความใกล้ชิดประชาชน รวมถึงภารกิจของเทศบาลตำบลศรีประจันต์เกี่ยวข้องกับความกินดีอยู่ดีของประชาชนในแทบทุกด้าน และมีผลกระทบโดยตรงต่อประชาชน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเศรษฐกิจ การศึกษา ความปลอดภัย โครงสร้างพื้นฐาน เป็นต้น โดยหน้าที่หลักประการหนึ่งของเทศบาลตำบลศรีประจันต์ คือการบริการประชาชน ดังนั้นผู้วิจัยเล็งเห็นถึงการแก้ไขปัญหาของบุคลากรให้เป็นผู้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและนำหลักธรรมเข้าไปร่วมในการแก้ปัญหาคำถามการทำงาน ก็จะต้องประโยชน์แก่ประชาชนเป็นที่สุด สามารถที่จะให้งานนั้นบังเกิดผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ที่เรียกว่า อธิปไตยธรรม ซึ่งประกอบด้วย ฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น วิริยะ ความเพียรพยายามทำในสิ่งนั้น จิตตะ เอาใจฝักใฝ่ในสิ่งนั้นไม่วางธุระ วิมังสา หมั่นพิจารณาสอบสวนหาเหตุผลในสิ่งนั้นให้กระจ่างชัด อธิปไตยธรรม ทั้ง 4 ประการนี้ เป็นเครื่องมือให้เกิดการบรรลุถึงผลของการจัดการงานธุระ ความสำเร็จได้ตามที่ได้วางโครงการวางแผนไว้ การปฏิบัตินี้จะนำไปสู่ความรู้แจ้งเห็นจริง (Damnoen et al., 2021) และมีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (Klomkul et al., 2023)

ด้วยเหตุผลและสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานตามหลักอภิปาธธรรม ของบุคลากรเทศบาลตำบลศรีประจันต์ อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี และนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ อภิปาธธรรมมาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนและเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลศรีประจันต์ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลศรีประจันต์ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรเทศบาลตำบลศรีประจันต์ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

สมมติฐานการวิจัย

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรม ของบุคลากรเทศบาลตำบลศรีประจันต์ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี แตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรม ของบุคลากรเทศบาลตำบลศรีประจันต์ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี แตกต่างกัน
3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรม ของบุคลากรเทศบาลตำบลศรีประจันต์ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี แตกต่างกัน
4. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรม ของบุคลากรเทศบาลตำบลศรีประจันต์ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี แตกต่างกัน
5. ประชาชนรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรม ของบุคลากรเทศบาลตำบลศรีประจันต์ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี แตกต่างกัน

การทบทวนวรรณกรรม

หลักอิทธิบาท 4

อิทธิบาท มาจากคำว่า อิทธิ + บาท ซึ่งคำว่า อิทธิหรือฤทธิ์ หมายถึง ฤทธิ์หรือความสำเร็จ ความรุ่งเรือง และคำว่า บาท หมายถึง ฐาน เจริญ หรืออุบายเครื่องบรรลุดังนั้นอิทธิบาท จึงหมายถึง ธรรมที่เป็นเหตุให้ประสบความสำเร็จหรือหลักการปฏิบัติ เพื่อเอาชนะอุปสรรคและปัญหาต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้บรรลุถึงความสำเร็จและความก้าวหน้าในการทำงานตามที่มุ่งหวังไว้ ซึ่งประกอบด้วย ฉันทะ (ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น) วิริยะ (ความเพียรพยายามทำในสิ่งนั้น) จิตตะ (ความคิดจดจ่อหรือการเอาใจใส่ในสิ่งนั้น) และวิมังสา (การพิจารณาใคร่ครวญหาเหตุผลในสิ่งนั้น) ดังนี้

1) ฉันทะ คือ ความพอใจ ในฐานะเป็นสิ่งที่ตนถือว่าดีที่สุดในขณะที่มนุษย์เราควรจะได้ ข้อนี้เป็นกำลังใจอันแรกที่ทำให้เกิดคุณธรรมข้อต่อไปทุกข้อ

2) วิริยะ คือ ความพากเพียร หมายถึง การกระทำที่ติดต่อไม่ขาดตอนเป็นระยะยาว จนประสบความสำเร็จ คำนี้มี ความหมายของความกล้าหาญเจออยู่ด้วยส่วนหนึ่ง

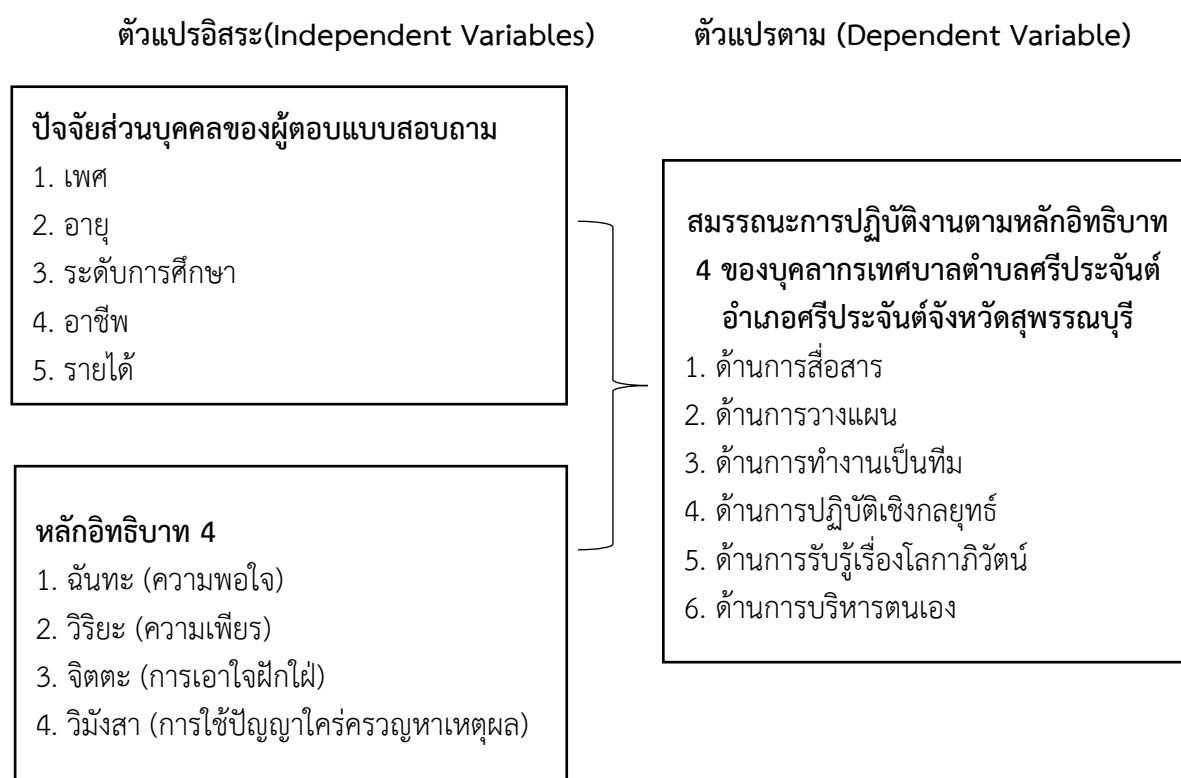
3) จิตตะ หมายถึง ความไม่ทอดทิ้งสิ่งนั้นไปจากความรู้สึกของตัว ทำสิ่งซึ่งเป็นวัตถุประสงค์นั้นให้เด่นชัดอยู่ในใจเสมอ คำนี้รวมความหมายของคำว่า สมาธิอยู่ด้วยอย่างเต็มที่

4) วิมังสา หมายถึง ความสอดส่องในเหตุและผลแห่งความสำเร็จเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ ให้ลึกซึ้งยิ่ง ๆ ขึ้นไปตลอดเวลา คำนี้รวมความหมายของคำว่า ปัญญาไว้อย่างเต็มที่ (พระพรหมคุณาภรณ์ ป. อ. ปยุตโต, 2557)

อิทธิบาท คือ คุณเครื่องให้สำเร็จความประสงค์ 4 อย่าง ซึ่งเป็นหลักอันใกล้เคียงกับหลักการพึ่งตนเอง แต่แสดงให้เห็นว่าพึ่งตนเองอย่างไร ทำอย่างไรจึงจะสำเร็จ (พระธรรมโกศาจารย์ ประยูร ธมฺมจิตฺโต, 2551)

สรุปได้ว่า อธิปไตย 4 มีความหมายว่าหลักธรรมหรือคำสอน คือ คุณเครื่องให้สำเร็จความประสงค์ 4 อย่าง ได้แก่ 1) ฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในการทำงาน 2) วิริยะ ความพากเพียรในการทำงาน 3) จิตตะ ความเอาใจใส่ฝึกฝนในการทำงาน 4) วิมังสา ความหมั่นสอดส่องในเหตุผลของการทำงาน เป็นพื้นฐานแห่งความสำเร็จในการกระทำดีต่าง ๆ ดังนั้นการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จได้นั้นจะต้องอาศัยอธิปไตย 4 เป็นหลักในการปฏิบัติงานคือ ฉันทะและวิริยะเป็นหลักปฏิบัติที่ช่วยให้บุคคลมีความมั่นใจในการที่จะเผชิญหน้ากับปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน ส่วนการมีจิตตะและวิมังสาเป็นหลักปฏิบัติที่ช่วยในการเอาชนะปัญหา และอุปสรรคในการทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานตามหลักอธิปไตยธรรมของบุคลากรเทศบาลตำบลศรีประจันต์ อำเภศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี” เป็นการศึกษาแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มตัวอย่างใช้หลักการสุ่มแบบแบ่งชั้น จำนวน 374 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถามกับการสัมภาษณ์กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ได้กำหนดไว้ทั้งหมดจำนวน 10 รูปหรือคน

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติ ดังนี้

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนา การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรเทศบาลตำบลศรีประจันต์ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลศรีประจันต์ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้คือ การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.)

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Question) วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท นำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง โดยการแจกแจงความถี่ของผู้ตอบคำถามปลายเปิด

ผลการวิจัย

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวน 374 คน เป็นเพศชายมากที่สุด จำนวน 195 คน คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 52.06, มีระดับอายุมากที่สุดคือ อายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 142 คน คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 37.91, มีระดับการศึกษามากที่สุดคือ ระดับชั้นประถมศึกษา จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 32.04, ประกอบอาชีพมากที่สุดคือ อาชีพลูกจ้าง/พนักงานราชการ จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 31.77, มีรายได้ต่อเดือนมากที่สุดคือ 30,001 - 40,000 บาท จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 29.10

ระดับการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรเทศบาลตำบลศรีประจันต์ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวม

ระดับการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรเทศบาลตำบลศรีประจันต์ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยที่ ($\bar{X}$ =4.09, S.D.=0.76) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุด คือ ด้านวิมังสา (การใช้ปัญญาใคร่ครวญหาเหตุผล) มีค่าเฉลี่ยที่ ($\bar{X}$ =4.11, S.D.=0.75) รองลงมาคือ ด้านจิตตะ (การเอาใจฝักใฝ่) มีค่าเฉลี่ยที่ ($\bar{X}$ =4.10, S.D.=0.76) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยที่สุดคือ ด้านวิริยะ (ความเพียร) มีค่าเฉลี่ยที่ ($\bar{X}$ =4.07, S.D.=0.79)

ระดับสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลศรีประจันต์ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวม

ระดับสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลศรีประจันต์ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยที่ ($\bar{X}$ =4.11, S.D.=0.75) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้าน

ที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุดคือ 4. ด้านสมรรถนะในการปฏิบัติเชิงกลยุทธ์ มีค่าเฉลี่ยที่ ($\bar{X}=4.14$, S.D.=0.75) รองลงมาคือ 6. ด้านสมรรถนะในการบริหารตนเอง มีค่าเฉลี่ยที่ ($\bar{X}=4.14$, S.D.=0.78) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยที่สุดคือ ด้านสมรรถนะในการวางแผน มีค่าเฉลี่ยที่ ($\bar{X}=4.07$, S.D.=0.73)

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลศรีประจันต์ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการทดสอบสมมติฐานการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลศรีประจันต์ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ เพื่อนำไปสู่การตอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสามารถแสดงรายละเอียดดังนี้

สมมติฐานการวิจัยที่ 1 ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรม ของบุคลากรเทศบาลตำบลศรีประจันต์ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมแตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 2.218$, Sig.=0.005) ยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

สมมติฐานการวิจัยที่ 2 ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรม ของบุคลากรเทศบาลตำบลศรีประจันต์ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 0.012$, Sig.= 0.112) จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

สมมติฐานการวิจัยที่ 3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรม ของบุคลากรเทศบาลตำบลศรีประจันต์ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($F = 5.260$, Sig.= 0.000) จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

สมมติฐานการวิจัยที่ 4 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรม ของบุคลากรเทศบาลตำบลศรีประจันต์ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($F = 16.229$, Sig.= 0.000) จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

สมมติฐานการวิจัยที่ 5 ประชาชนรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรม ของบุคลากรเทศบาลตำบลศรีประจันต์ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($F = 12.402$, Sig.= 0.000) จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรเทศบาลตำบลศรีประจันต์ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

1) **ด้านฉันทะ (การวางแผน)** ฉันทะ เป็นจุดเริ่มต้นที่จะทำให้บุคลากรมีความพอใจในหน้าที่รับผิดชอบ และปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถของตนเองรัก และพอใจที่จะได้รับการพัฒนาตนเอง เพื่อนำความรู้มาใช้ในหน้าที่ที่ตนกำลังปฏิบัติอยู่กระตือรือร้นพร้อมที่จะให้มีการพัฒนาตนเอง ทั้งด้านร่างกายและ จิตใจ ผู้บังคับบัญชาเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมที่จะพัฒนางาน และบุคลากรมีความพอใจที่จะมีการ พัฒนาอยู่เสมอ และเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนางานและนโยบายขององค์กร มีการจัดการฝึกอบรมทั้งภายในและภายนอกองค์กรอยู่เสมอ

2) **ด้านวิริยะ (การปฏิบัติตามแผน)** วิริยะ หลักการประกอบความเพียรของบุคลากรมีความตื่นตัวพร้อมที่จะพัฒนา การ ทำงานอยู่ตลอดเวลา ผึกฝนพยายามพัฒนาตนเองให้เกิดความชำนาญในหน้าที่ด้วยการเรียนรู้เพิ่มเติม ค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับงานที่ตนเองปฏิบัติอย่างเต็มศักยภาพ มีการจัดฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาการปฏิบัติงาน มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง

3) **ด้านจิตตะ (การตรวจสอบ)** จิตตะ ให้ความสำคัญกับการทำงานที่ต้องอาศัยด้านจิตตะ เป็นหลักที่ต้องเอาใจใส่งานอยู่เสมอ องค์กรควรส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ด้านจิตตะ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงาน มีระบบที่ตรวจสอบให้บุคลากรมีการเอาใจใส่ในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

4) **ด้านวิมังสา (ปรับปรุงแก้ไข)** วิมังสา มีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อการบริหารองค์กร เช่นเดียวกัน เพราะผู้บริหารต่างให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากร ด้วยการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างเหมาะสม มีการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานของบุคลากรให้มีการพัฒนาดียิ่งขึ้นไป

อภิปรายผลการวิจัย

ระดับการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรเทศบาลตำบลศรีประจันต์ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวม พบว่า การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรเทศบาลตำบลศรีประจันต์ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุด คือ ด้านวิมังสา (การใช้ปัญญาใคร่ครวญหาเหตุผล) สอดคล้องกับผลการวิจัย (พระมหาวิเศษ กนตธมโม มั่งคั่ง และ คณะ, 2565) พบว่า รูปแบบพุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพของเทศบาล พบว่า การพัฒนาประสิทธิภาพของเทศบาลมีปัจจัยพื้นฐาน 2 อย่าง คือ แรงจูงใจในการบริหารงานและการบริหารสมัยใหม่ โดยประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 มาใช้เพื่อเป็นตัวส่งเสริมให้เกิดประสิทธิผลการบริหารงานมากยิ่งขึ้น

ระดับสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลศรีประจันต์ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวม พบว่า ระดับสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลศรีประจันต์ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับการวิจัย (ภัทรพร จันตะนี และคณะ, 2566) พบว่า การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยการ พัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานที่สำคัญ คือ การใช้สมรรถนะการปฏิบัติงาน และบูรณาการด้วยการพัฒนาตามหลักอิทธิบาท 4 มาช่วยในการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน มีทักษะการสื่อสารด้านการพูดสื่อความหมายได้อย่างชัดเจน ถูกต้องและเหมาะสม รวด เร็วตอบโจทยปัญหาที่เกิดเพราะภาพลักษณ์และการเลือกใช้คำที่ถูกต้องจะสามารถทำให้โน้มน้าว เปลี่ยนความคิดและพฤติกรรมของผู้ฟังได้ โดยเน้นให้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และถูกต้องรวมถึงความสามารถในการบริหารจัดการโครงการต่างๆ ในความรับผิดชอบให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่าง มีประสิทธิภาพสูงสุด และกำหนดแนวทางขั้นตอนวิธี การทำงานและระยะเวลาในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลศรีประจันต์ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ, ระดับการศึกษา, อาชีพ, รายได้, แตกต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลศรีประจันต์ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มี อายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อสมรรถนะ การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรม ของบุคลากรเทศบาลตำบลศรีประจันต์ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัย (พระอธิการอนุชา ฐานุตตลาโภ, 2566) พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชน พบว่า ประชาชนที่มีอายุ และรายได้แตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มี เพศ ระดับการศึกษา และ อาชีพที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานตามหลักผล 4 คือ 1) ด้านสมรรถนะในการสื่อสาร มีการเลือกใช้สื่อเทคโนโลยีในการสื่อสารได้เหมาะสม 2) ด้านสมรรถนะในการ วางแผนและการบริหารจัดการ มีการวางแผนงานล่วงหน้า 3) ด้านสมรรถนะในการทำงานเป็นทีม บุคลากรเข้าใจ วัตถุประสงค์และเป้าหมายเดียวกัน 4) ด้านสมรรถนะในการปฏิบัติเชิงกลยุทธ์ กำหนดแผนปฏิบัติงาน นโยบาย และกลยุทธ์ในการปฏิบัติงาน 5) ด้านสมรรถนะในการตระหนักรู้เรื่องโลกาภิวัตน์ เปิดรับองค์ความรู้ใหม่ ๆ พัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยี 6) ด้านสมรรถนะในการบริหารตนเอง พัฒนาตัวเองผ่านการเรียนรู้

องค์ความรู้จากการวิจัย

บุคลากรเทศบาลตำบลศรีประจันต์ มีความยินดีในการรวบรวมข้อมูลและปัญหาสำคัญของท้องถิ่นมา จัดทำฐานข้อมูลเพื่อจัดทำแผนงาน มีการกำหนดวิสัยทัศน์และภารกิจหลัก การพัฒนาท้องถิ่นที่สอดคล้องกับ ศักยภาพของท้องถิ่น และมีการอนุมัติและประกาศใช้แผนยุทธ ศาสตร์การพัฒนา มีการกำหนดยุทธศาสตร์การ พัฒนาและแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น มีความยินดีและเต็มใจที่จะอนุมัติและประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์ในการ พัฒนาท้องถิ่น และมีการกำหนดรูปแบบการติดตามและประเมินผลแผนยุทธศาสตร์อย่างสม่ำเสมอ เมื่อเสร็จสิ้น โครงการแล้วเทศบาลตำบลศรีประจันต์ มีการประเมินผลโครงการ โดยการดำเนินงานของเทศบาลตำบลศรี ประจันต์ เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด และเทศบาลตำบลศรีประจันต์ การนำผลการประเมินไปปรับปรุง พัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) เทศบาลตำบลศรีประจันต์ ควรมีการจัดโครงการร่วมกันระหว่างบุคลากรและชุมชน เพื่อร่วมกัน วางแผนพัฒนาชุมชนและการบริหารจัดการชุมชนอย่างต่อเนื่อง สร้างภาคีเครือข่ายระหว่างหน่วยงาน เพื่อให้เกิด การพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานบุคลากรของเทศบาลตำบลศรีประจันต์

2) เทศบาลตำบลศรีประจันต์ ควรกำหนดนโยบายการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบล ศรีประจันต์ ให้มีการพัฒนาสมรรถนะทางด้านการบริหารคน บริหารงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลากรที่เป็น ผู้ได้บังคับบัญชาซึ่งเป็นผู้นำกลยุทธ์ขององค์กรไปปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามวิสัยทัศน์และพันธกิจขององค์กร

3) เทศบาลตำบลศรีประจันต์ ควรมีการสร้างหลักสูตรเพื่อพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของเทศบาล ตำบลศรีประจันต์ ให้มีคุณลักษณะต่าง ๆ ทั้งการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานเชิงยุทธศาสตร์ สมรรถนะการ ปฏิบัติงานเชิงจริยธรรม และสมรรถนะการปฏิบัติงานแห่งการเปลี่ยนแปลง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ว่ามีการ ใช้หลักอิทธิบาทธรรม ในการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานที่เหมือนกันหรือแตกต่างกันจากการวิจัยครั้งนี้

2) ควรศึกษาการนำหลักธรรมด้านอื่น ๆ เช่น ไตรสิกขา สังคหวัตถุ 4 เป็นต้นเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานอื่น ๆ

3) ควรมีการศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรประกอบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อค้นหารูปแบบเชิงบูรณาการที่ดีและทำให้เกิดความหลากหลายและเกื้อหนุนกัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำไปใช้เป็นข้อมูลเพื่อพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2551). *ทำอย่างไรจึงเรียนเก่ง*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2557). *พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย*. (พิมพ์ครั้งที่ 39). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาวีเศษ กนต์ธโม (มั่งคั่ง), สุรินทร์ นิยมางกูร และ สมาน งามสนิท. (2565). พุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานของเทศบาลเมืองในจังหวัดชลบุรี. *วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์*, 7(4), 198-210.
- ภัทราพร จันตะณี, บุญทัน ดอกไธสง และ สุรินทร์ นิยมางกูร. (2566). การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มศรีอยุธยา. *วารสารพุทธนวัตกรรมการจัดการ*, 6(4), 41-52.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2560). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก หน้า 1-90 (6 เมษายน 2560).
- Damnoen, P. S., Siri, P., Supattho, P. S., & Kaewwilai, K. (2021). The Development of Student Characteristics in According to the Nawaluk Framework of the Buddhist integration of Buddhapanya Sri Thawarawadee Buddhist College. *Asia Pacific Journal of Religions and Cultures*, 5(2), 126–135.
- Klomkul, L., Damnoen, S., Sawasdee, U., & Wilairadtanakun, A. (2023). Network Development of Buddhist Communication Innovative Space For Media Literacy of Thai Youths. *Journal of Namibian Studies: History Politics Culture*, 35, 919-935.